

מיסודה של התאחדות הארגונים הכלכליים

עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

פברואר 2013 גליון מס. 20

מה בגליון

לחצו להמשיך... תמיכה של עד 300 אלף שקלים ביזמות חקלאית בפריפריה

לחצו להמשיך... חרומה של 2.1 שקלים לקוב מים מהשקיית עזר של חיטה בנגב הצפוני

לחצו להמשיך... צריכת המים בחקלאות בישראל בשנת 2011 נמוכה מהממוצע ב-10 השנים האחרונות

לחצו להמשיך... לראשונה ב-2011 חקלאות ישראל צרכה יותר מי קולחין ממים שפירים

לחצו להמשיך... שיפור תהליכים במעטפת - חלק מהפתרון למחסור במים

לחצו להמשיך... סיכום ומסקנות

מה בגליון

נוכח גשמי הברכה נבקש בגליון זה להרחיב את הדיון בדבר שימושי מים. נציג ניתוח ראשוני של השקיית עזר בחיטה ותועלת כרב לגידולי השנה העוקבת. נראה מהן המגמות בצריכת המים בחקלאות בישראל בשנים האחרונות ומגמות בצריכת המים העולמית. נפתח בהצגת קרן יק"א מיסודו של הברון רוטשילד ובקריטריונים להגשת בקשה לקבלת מענק מקרן זו.

עורך ראשי | שאול צבן | חברי מערכת | אלי שוורץ, מיכה אמיה, טל גרד | עיצוב גרפי | כחל עיצובים

תמיכה של עד 300 אלף שקלים ביזמות חקלאית בפריפריה

קרן יק"א נוסדה ע"י הברון הירש בשנת 1891 והחלה לפעול בארץ משנת 1900. בשנים האחרונות יק"א מרכזת את פעילותה בפיתוח האזורים הפריפריאליים בגליל ובנגב בין היתר ע"י סיוע לחקלאות. נפגשנו עם זאב מילר, מנכ"ל הקרן בכדי ללמוד על ההזדמנויות שהיא מייצרת בחקלאות.

זאב מספר על הקמת הקרן:

"הקרן החלה לפעול בארץ בעקבות פנייתו של הברון רוטשילד לברון הירש לעזרה בניהול המושבות בארץ. הברון הירש הציג מספר עקרונות לתמיכה:

1. חייבים לעבוד בכדי לקבל תמיכה.
 2. המקצוע המועדף צריך להיות חקלאות - מתוך הרצון ליצור ליהודים פרנסה שלא ע"י מסחר.
 3. החקלאות תהיה מתוכננת.
- רוטשילד קיבל את העקרונות ויק"א החלה לנהל את מושבות הברון רוטשילד ובמקביל החלה לרכוש אדמות בישראל אשר מאוחר יותר ניתנו לקק"ל במתנה מיד עם הקמתה."

זאב מספר על הרלוונטיות של הקרן היום: "היום יק"א מאמינה כי המאה ה 21 היא המאה של החקלאות, כאשר יש מחסור במים, קרקע ואנרגיה, מניעת הרעב ואספקת המזון תלויה בחקלאות ויק"א רוצה לקחת בכך חלק."

יק"א תומכת במחקרים ישומיים בחקלאות אשר יניבו תוצר שימושי לחקלאים בשטח.

יק"א תומכת ביזמות חקלאית חדשנית ופורצת דרך, התמיכה היא בגופי מחקר וביזמים פרטיים ועיקר הסיוע הוא לפריפריה הכפרית בגליל בנגב ובערבה. חקלאי עם רעיון חדשני וללא כסף ראשוני למימושו יפנה ליק"א דרך קול הקורא. במידה והרעיון מתקבל ניתן לקבל מענק כספי בגובה של 100 עד 300 אלף שקלים ליזמויות קטנות. פרויקטים גדולים כמו הקמת המרכז למחקר חקלאות מדברית בגילת, זוכים למענק גדול ונדיב, במקרה זה 4 מיליון שקלים."

זאב מזמין בשם הקרן יזמים וחוקרים להגיש הצעות, להכנס לאתר יק"א ולעקוב אחר ההנחיות למילוי קול קורא, אנשי הקרן מבקשים פניות קצרות באורך של עד עמוד אחד. את הקול הקורא ניתן להגיש עד סוף חודש מרץ.

אתר יק"א www.ica-is.org.il

לחצו לחזרה לעמוד השער

הדשן של השכן

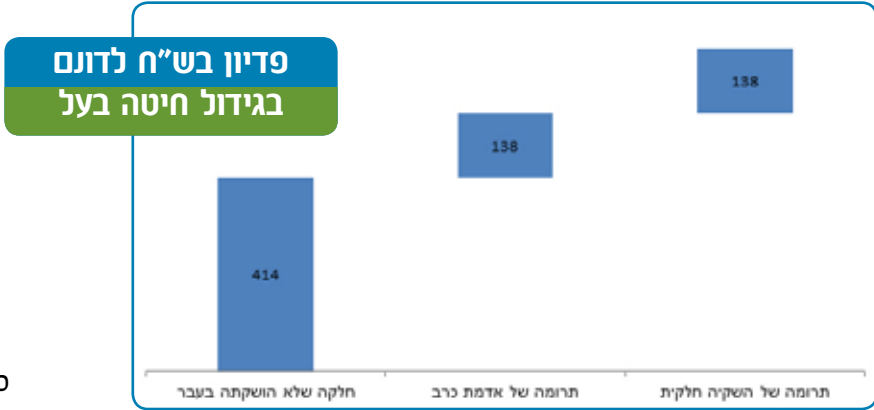
פברואר 2013 גליון מס. 20

תרומה של 2.1 שקלים לקוב מים מהשקיית עזר של חיטה בנגב הצפוני

גידול חיטה באדמות כרב מתאימות מניב יכול גבוה בהשוואה לשטחים שלא הושקו דאשתקד. מניתוחי יבולי חיטה בגד"ש בצפון הנגב בשנת 2012, עולה כי יכול אדמה שלא הושקתה מימיה יכול להגיע ל-300 ק"ג. לעומת זאת, יכול אדמת כרב, יכול להגיע ל-400 ק"ג לדונם. בחלקות כרב שהושקו בהשקיית עזר, הוערך שניתן להגיע ליבול החיטה של 500 ק"ג לדונם.

השקית עזר	חיטה בעל לאחר כרב	חיטה בעל שלא ראה השקיה מימיו
65	0	0
350	350	350
415	350	350
0.50	0.40	0.30
690	552	414
1.20	1.14	0.86
2.1		
	0.31	

מקור: צנובה, ייעוץ כלכלי חקלאי.

מקור: צנובה, ייעוץ כלכלי חקלאי.

ניתוח התוצאות מדגיש את התרומה המשמעותית של השקיית עזר בחיטה, 2.1 ש"ח לקוב לעומת אדמת כרב. התרומה של כרב בשלעצמו היא משמעותית. על כל קוב מים בצפון הנגב, ישנה תרומה נוספת בשנה העוקבת של כ-0.31 ש"ח לקוב אשר מגלמת את העלייה ביבול החיטה בשנה הבאה.

לחצו לחזרה לעמוד השער

צריכת המים בחקלאות בישראל בשנת 2011 נמוכה מהממוצע ב-10 השנים האחרונות

מדו"חות סקרי צריכה של רשות המים עולה כי צריכת המים לחקלאות, בשנת 2011, ירדה ב-58 מיליון מ"ק לרמה של כ-1,042 מיליון מ"ק, לעומת שנת 2010, בה סך הצריכה בחקלאות הסתכמה ב-1,100 מיליון מ"ק. צריכת המים בחקלאות בשנת 2011 נמוכה מממוצע הצריכה בחקלאות בעשר השנים האחרונות, העומד על כ-1,083 מיליון מ"ק.

צריכת מים בחקלאות
(מיליוני מ"ק)

מקור: רשות המים, סקר צריכת מים 2011

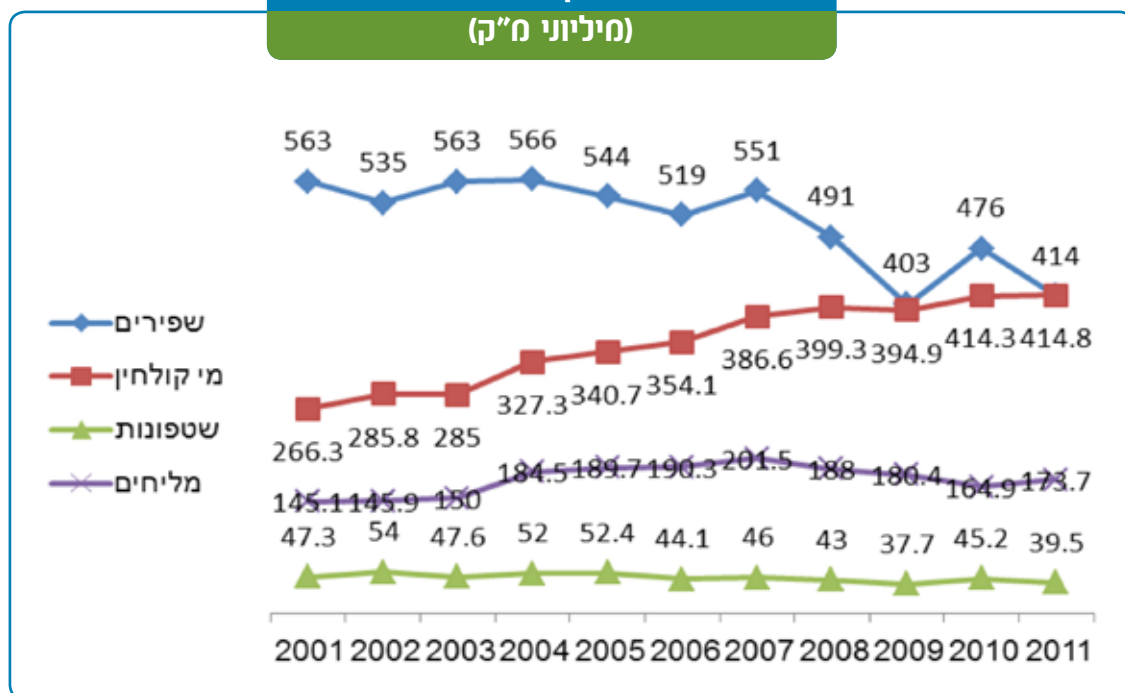
לחצו לחזרה לעמוד השער

לראשונה ב 2011 חקלאות ישראל צרכה יותר מי קולחין ממים שפירים

בגרף מטה, ניתן לראות השוואה של מגמות בצריכת מים שפירים, מי קולחין, מים מליחים ומי שיטפונות. המגמה הכללית הינה צמצום השימוש במים שפירים ועלייה בשימוש במי קולחין. צריכת מים שפירים בחקלאות קטנה ל 414 מיליון מ"ק לעומת כ- 476 מיליון מ"ק ב 2010. צריכת מי קולחין בשנת 2011 נשארה דומה לנתוני 2010. 415 מיליון מ"ק. לראשונה צריכת מי קולחין הייתה גדולה יותר מצריכת מים שפירים. כמו כן, מהגרף ניתן לראות כי צריכת מים מליחים ומי שיטפונות לא השתנתה באופן משמעותי על-פני התקופה הנבחנת.

צריכת מים בחקלאות לפי סוג מים (מיליוני מ"ק)

מקור: רשות המים, סקר צריכת מים 2011

לחצו לחזרה לעמוד השער

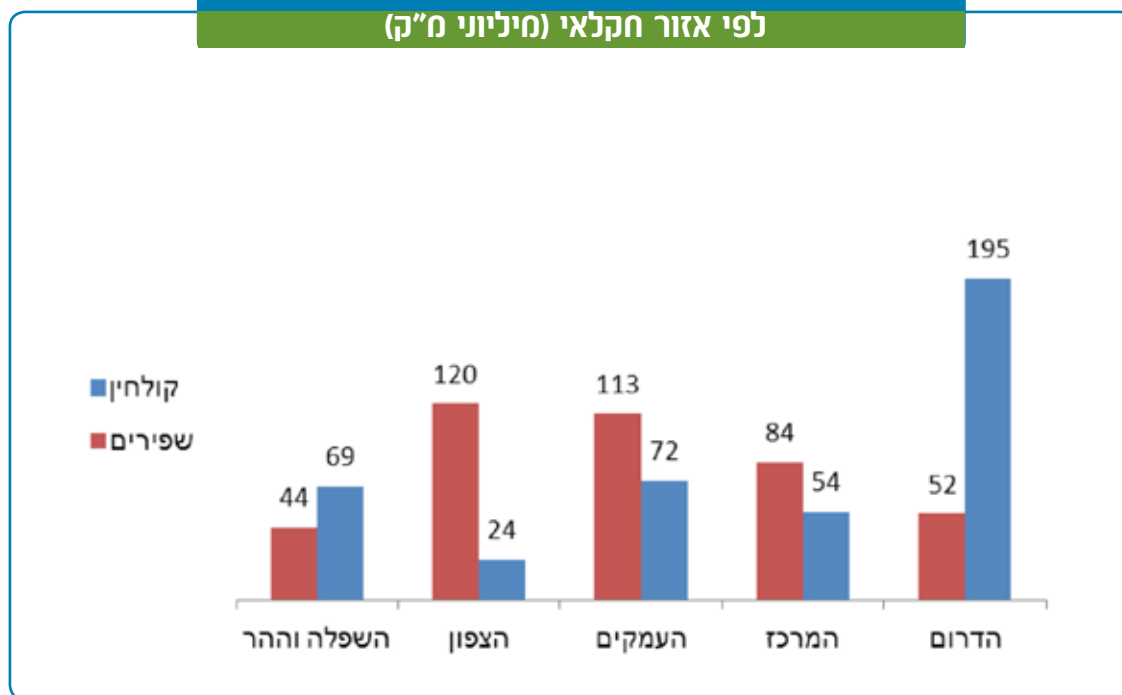
עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

פברואר 2013 גליון מס. 20

הטבלה הבאה מציגה את צריכת המים השפירים והקולחין בשנת 2011, לפי אזור חקלאי. ניתן לראות כי בדרום הארץ ולאורך מישור החוף מרבית המים מגיעים ממי קולחין, בזכות השפד"ן. בדרום הארץ הפער הוא משמעותי ביותר ומוגיע לכמעט 4 מ"ק מי קולחין לכל מ"ק של מים שפירים, בהם נעשה שימוש לצורכי חקלאות. בצפון הארץ, לעומת זאת, הסיפור הוא שונה כאשר מרבית הצריכה מגיעה ממים שפירים.

צריכת מים שפירים וקולחין בחקלאות שנת 2011 לפי אזור חקלאי (מיליוני מ"ק)

מקור: רשות המים, סקר צריכת מים 2011

ניתוחים נוספים של מקורות המים יוצגו בגליונות הבאים.

לחצו לחזרה לעמוד השער

שיפור תהליכים במעטפת - חלק מהפתרון למחסור במים

על פי הדו"ח האו"ם (WWAP) שפורסם ב-2012, גודל השטח החקלאי המושקה בעולם גדל מ 1.7 מיליארד דונם ב-1970 ל-3.04 מיליארד דונם ב-2008 וצפוי להמשיך ולגדול בעיקר באפריקה ודרום אמריקה. ארגון החקלאות והמזון העולמי (FAO) מעריך גידול של כ-11% בצריכת המים להשקייה חקלאית בין השנים 2008 - 2050. בממוצע עולמי, גידולים מושקים מניבים פי 2.7 תוצרת מאשר גידולי בעל.

על פי הדו"ח, במדינות רבות זמינות המים לחקלאות היא כבר מוגבלת והמצב הולך ומחמיר. במדינות ה-OECD חקלאות מושקת צורכת כ-44% מסך צריכת המים. מדינות מתפתחות נמצאות על הקצה, בהודו חקלאות מושקת צורכת כ-87% מצריכת המים הכוללת במדינה ובמדינות פחות מפותחות הצריכה מגיעה אל מעל ל-90%. הביקוש למזון צפוי לגדול בכ-70% עד שנת 2050. מחסור במים ובקרקע זמינה יגרמו לכך שלא יהיו מספיק יבולים כדי להאכיל את 9 מיליארד הפיות שיתגוררו בכדור הארץ בעוד 38 שנה.

האתגר העומד כעת בפני החקלאים הוא לספק 70% יותר מזון זמין על הצלחת. לצד שיפור ביבולים צפוי שיהיה דגש על פתרונות לשיפור תהליכים כמו צמצום הפסדים באחסון והפסדים אחרים לאורך שרשרת הערך ובצורה זו להתאים את ההיצע לביקוש.

סיכום ומסקנות

מצאנו שקוב מים בהשקיית עזר לחיטה בנגב הצפוני נותן תמורה של 2.1 שקלים, וכן שקוב דאשתקד תורם באמצעות כרב 0.3 שקלים בחיטה של השנה. נשמח לקבל נתונים מאזורים אחרים בארץ ולנתחם בגליונות הבאים. נמצא ששנת 2011 היתה שנת המהפך בשימוש במים לחקלאות כאשר לראשונה עלו מי הקולחין על השפירים, והוצגו ההבדלים בין צפון הארץ לדרומה בסוגיה זו. הגדלת הפקת מים מותפלים בישראל צפויה אף היא לשנות את התמונה בשנים הקרובות, ונרחיב על כך בגליונות הבאים. מחקרי האו"ם מלמדים על דגש מיוחד שנדרש בפיתוחים בכל הקשור לקטיף, אסיף, טיפול בתוצרת, ועיבודה, כדי לאפשר שימוש יעיל יותר בקיים. למחקר בישראל ולחקלאי ישראל יש מידע טוב בתחומים שידרשו בשנים הקרובות. קרן יק"א פותחת שעריה לתמיכה ביוזמות חקלאיות - כדאי לשים לב ולפעול בנדון.

להתראות בגליון הבא, שיצא במרץ 2013.

מקורות המידע לגליון: רשות המים, עיתונות מקצועית, מחקרים, דו"חות חברות, סקרי שטח וראיונות.

לחצו לחזרה לעמוד השער

